הלכות הדף היומי
מסכת בכורות

תוכן עניינים

א. מי שלא בכרה אשתו וילדה שני זכרים נותן ה׳ סלעים לכהן מת אחד מהן בתוך שלשים יום האב פטור מת האב והבנים קיימים ... נתחייבו נכסים זכר ונקבה אין כאן לכהן כלום 2

ב. שני יוסף בן שמעון שהיו בעיר אחת ולקחו שדה בשותפות ... מכדי נכסי דבר איניש אינון ערבין ביה מי איכא מידי דלדידיה לא מצי תבע ליה ולערב מצי תבע ליה 3

ג. המלוה את חבירו על ידי ערב לא יפרע מן הערב וקי״ל דלא יתבע מן הערב תחלה 5

ד. מלוה על פה גובה מן היורשין ואינו גובה מן הלקוחות 9

ה. שתי נשים שלא בכרו וילדו שני זכרים נותן י׳ סלעים לכהן מת אחד מהן בתוך שלשים יום אם לכהן אחד נתן יחזיר לו חמש סלעים ואם לשני כהנים נתן אינו יכול להוציא מידם 11

ו. זכר ונקבה או שני זכרים ונקבה נותן חמש סלעים לכהן שתי נקבות וזכר או שני זכרים ושתי נקבות אין כאן לכהן כלום 12

ז. אחת בכרה ואחת שלא בכרה וילדו שני זכרים נותן חמש סלעים לכהן מת אחד מהן בתוך שלשים יום האב פטור מת האב והבנים קיימים ... נתחייבו נכסים 12

ח. זכר ונקבה אין לכהן כלום 13

ט. שתי נשים של שני אנשים שלא בכרו וילדו ב׳ זכרים זה נותן חמש סלעים לכהן וזה נותן חמש סלעים מת אחד מהם בתוך שלשים אם לכהן אחד נתנו יחזיר להם חמש סלעים אם לשני כהנים נתנו אינן יכולין להוציא מידם 14

י. זכר ונקבה האבות פטורין והבן חייב לפדות את עצמו 14

יא. שתי נקבות וזכר או שתי נקבות ושני זכרים אין כאן לכהן כלום 15

יב. אחת בכרה ואחת שלא בכרה של שני אנשים וילדו שני זכרים זה שלא בכרה אשתו נותן חמש סלעים לכהן זכר ונקבה אין כאן לכהן כלום 15

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח״ן 22887389 | ובטל׳ 0548027748
להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה
https://chat.whatsapp.com/DLl7K9ciPjB873YPB8kBu

הלכות הדף היומי
מסכת בכורות

דף מח.

א. מי שלא בכרה אשתו וילדה שני זכרים נותן ה' סלעים לכהן מת אחד מהן בתוך שלשים יום האב פטור מת האב והבנים קיימים ... נתחייבו נכסים זכר ונקבה אין כאן לכהן כלום

מי שלא בכרה[1] אשתו שעדיין לא הולידה שום ולד, וילדה תאומים זכר ונקבה ולא ראו איזה יצא ראשון[2] אין כאן לכהן כלום. דאיכא למימר הנקבה יצאה ראשון[3]. ומ"מ המילדת נאמנת לומר שהזכר יצא ראשון[4].

ילדה שני זכרים אף על פי שאין ידוע אי זה מהן הבכור נותן ה' סלעים לכהן, דממ"נ חד מינייהו בכור.

מת אחד מהן בתוך ל' יום פטור האב מלפדות גם השני החי, שלא חל עליו חיוב מספק שמא הבכור מת, שהמוציא מחבירו עליו הראיה[5] וכ"ש שהבן פטור[6].

מת לאחר יום כבר נתחייב ואף על פי שמת צריך לפדותו[7].

---

[1] רמב"ם הלכות ביכורים פרק יא הלכה כ, שו"ע ונו"כ שה כה

[2] ולא אמרי' דשניהן יצאו יחד דא"א לצמצם כמש"כ רבנו ברפ"ה מבכורות.

[3] וכהן ידו על התחתונה דהמוציא מחברו עליו הראי' כנ"ל הי"ט וכן אם ילדה ב' נקבות וזכר או ב' זכרים ונקבה או ב' זכרים וב' נקבות ולדעת הראב"ד לקמן הכ"ה בב' זכרים ונקבה חייב ה' סלעים דהוי ס"ס וצ"ע.

[4] עה"ש

[5] מיהו אם כבר נתן לכהן אין מוציאין מידו. פ"ת שם סקל"א.

[6] ר"י קורקוס וכ"כ רש"י.

[7] ש"ך יו"ד סי' ש"ה סקב"ח.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748
להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה
https://chat.whatsapp.com/DLl7K9ciPjB873YPB8kBu

מת האב בין בתוך שלשים[8] יום, בין אחר שלשים יום, בין שלא חלקו האחים בין שחלקו[9], ינתן מן הנכסים ה׳ סלעים לכהן חצי משל זה וחצי משל זה[10], שכבר נתחייבו הנכסים[11]. ודוקא[12] אם השאיר נכסים אבל אם לא השאיר נכסים אין היורשים חייבין לפדות, וכן כל בכור שלא נפדה ומת ולא השאיר נכסים אין היורשים חייבין לפדותו.

וי״א[13] שאם מת תוך ל׳ אפי׳ לא חלקו פטורין.

אם האב[14] לא השאיר רק פחות מה׳ סלעים פטורין לגמרי דחמש אמר רחמנא ולא חצי חמש.

ב. שני יוסף בן שמעון שהיו בעיר אחת ולקחו שדה בשותפות ... מכדי נכסי דבר איניש אינון ערבין ביה מי איכא מידי דלדידיה לא מצי תבע ליה ולערב מצי תבע ליה

הלוה לאחד[15] משני אנשים שמם ושם אביהם שוה כגון שלשניהם קוראים יוסף בן שמעון (יב״ש), ויש לאחד מהם קרקע שקנה מיב״ש השני, אין המלוה[16] יכול לגבות משדה זו מכח ממ״נ שיאמר או שאתה הלוה ואף אם

---

[8] דעת רבנו דגם תוך ל׳ יום חל שעבוד על הנכסים שלאחר ל׳ ישתעבדו. כ״מ ורדב״ז ומש״כ ר״י קורקוס כבר תמה ע״ז רי״ט אלגזי.

[9] שכבר נשתעבדו הנכסים ולכן אפי׳ חלקו אין יכולין לדחותו כל א׳ אצל חברו כיון שכבר חל שעבוד על הנכסים.

[10] שו״ע ונו״כ שם כו

[11] ואף על גב דקי״ל אחין שחלקו לקוחות הן ואין גובין מלקוחות אלא קרקעות וא״א לפדות מקרקע כנ״ל ה״ו ימכור הקרקע ויפדה בדמיה מיהו אם מכר נכסיו אין גובין ממשועבדים וכנ״ל ה״ב. עיין תוס׳ שבועות ד׳ ב׳ ד״ה בכל.

[12] פה״כ ע׳ רכ״א בשם רדב״ז.

[13] דעת הטור מובא בש״ך וט״ז סי׳ ש״ה סכ״ו וכ״נ דעת הרמב״ן וכ״ד רבנו בפיה״מ וכ״פ הב״ח והש״ך.

[14] כן משמע מסקנת הגמ׳ בדף מ״ח ב׳ ולא משכח״ל דין זה רק כאן דבסתם בנ״א שיש לו רק פחות מה׳ סלעים יתכן דצריך לתת ואח״כ כשתשיג ידו יותר יוסיף דהא קי״ל שיכול ליתן בזאח״ז ורק כאן שאין השעבוד רק על נכסי האב שייך דין זה וצ״ע. דרך אמונה בצה״ל שם שלג

[15] שו״ע ונו״כ חו״מ מט י

[16] כתב הש״ך בספר תקפו כהן (כללי קים לי שבסוף הספר, ורמז עליו כאן בס״ק יט), דה״ה כשיב״ש אחד ירש מיב״ש השני (כגון דודו), שאינו יכול לגבות מהיורש מכח ממ״נ שאם הוא החייב גובה ממנו, ואם המוריש החייב יגבה מן הירושה, שגם לגבות מיורשים הוא כעין גביה ממשועבדים, כיון שהם תרי גופי, ועי׳ להלן מדברי הנה״מ. עוד כתב הש״ך בתקפו כהן שם שאם יש לראובן עדים שיב״ש גזל ממנו שדה ואינו מכיר את

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח״ן 22887389 | ובטל׳ 0548027748
להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה
https://chat.whatsapp.com/DLl7K9ciPjB873YPB8kBu

הלכות הדף היומי
מסכת בכורות

אינך הלוה הרי כיון שאיני יכול לגבות מבני חורין, אגבה משדה זו מדין שעבוד, דגביה ממשועבדים אינן אלא מדין ערבות, וכל שאינו יכול לגבות ממנו עצמו, אינו יכול לגבות מן הערב[17].

וכן כששני יב"ש הם שותפים בקרקע אינו יכול לגבות חצי הקרקע מכח ממ"נ. דגביה משותף הוי כגובה ממשועבדים, וחזר לדין ערבות

לפיכך הערב לשני יוסף בן שמעון, בין לשני מלוים ובין למלוה אחד, כשם שאינו יכול לגבות מהלווים, כך אינו יכול לגבות מן הערב, שאין הערב חייב אלא כשהלוה חייב, וכיון שאינו יכול לגבות מן הלוה, אינו יכול לגבות מן הערב, אף על פי שהערב חייב ממ"נ, ויש אומרים דה"ה כשיב"ש אחד נעשה ערב ליב"ש השני אינו יכול לגבות מהערב[18].

שדהו, ואח"כ מכר ליב"ש השני כל שדותיו, שיכול ראובן לגבות מהלוקח דמי השדה מכח ממ"נ או שהוא הגזלן או שקנה גזילה, ולא דמי להך דלקוחות, שהרי אינו טוען על השדה מדין שעבוד וערבות, אלא שדהו ממ"נ אצלו.

[17] ועי' נה"מ סק"כ

[18] ש"ך שם סק"כ, ובקצה"ח סק"ט תמה על הש"ך דדל שטרא מהכא, כיון שהערב אומר שהוא לא לוה הוי כאילו מודה שהשני לוה, וכיון שהוא כופר ממילא חייב הערב לשלם, כמ"ש הרמ"א בסימן קכט סעיף ח, והך דשו"ע שהערב פטור משום שהערב אינו יודע כלל למי הלוה, ולכן כיון שהלוה פטור גם הערב פטור, אבל כשהערב יודע מי הוא הלוה אלא שהלוה כופר, ודאי שהערב חייב לפרוע, ומ"ש הש"ך בסימן קכט שם דאיירי בלוה עכו"ם אבל בלוה ישראל פטור, כתב הקצה"ח שדוחק לחלק בכך, וגם מ"ש הש"ך לעיל בדין יב"ש יורש, תמה הקצה"ח, דכל שידוע שהמוריש חייב, אפילו במלוה ע"פ גובה מהיורש, וכתב שגם התומים תמה כן על דברי הש"ך. ותירץ הקצה"ח עפ"י מ"ש בבכורות בפרק יש בכור דאמ"ר ירמיה ב' יב"ש שקנה אחד שדה מחבירו בע"ח גובה ממנו ממ"נ, ומקשה רבא מי איכא מידי דלדידיה לא מצי תבע ולערב מצי תבע, וקשה לכאורה כיון דאיכא שני יב"ש נמצא שהשטר אינו מוכח מתוכו ולאו שטרא הוא כלל, אפילו אם יתברר בעדים שיב"ש זה הוא הלוה, ואיך יכול לגבות בו ממשעבדי, וכן בשטר קנין כה"ג לאו שטר הוא, והיכי ס"ד דר' ירמיה לומר שיגבה מכח שעבוד, וצריך לומר דר' ירמיה סובר דנהי שאינו מוכח מתוכו מי הלוה, מ"מ שדה זו שקנה נשתעבדה ממ"נ, וה"ז כמוכח מתוכו לגבי השעבוד, וע"ז פריך רבא נכסי דבר איניש אינון ערבין ליה, וכיון שאינו יכול לגבות בשטר מן הלוה משום שאינו מוכח מתוכו, אינו יכול לגבות מן הערב, ועפי"ז שפיר כתב הש"ך דה"ה ביב"ש שערב ליב"ש, כיון שמכח השטר פטור מדינא, אינו יכול לגבות מהערב, ואה"נ אם היה מודה הערב שלוה ממש, ודאי שהערב חייב לשלם, שהרי גם בעל פה משתעבד, והכא איירי שאין ידוע אם לוה או התחייב בשטר, והתחייבות בלי שטר אינו מועיל, וממילא פטור מדינא, כיון שהשטר אינו מוכח מתוכו, וכה"ג בשטר קנין, ולכן הערב ג"כ פטור, אף על פי ששעבוד הערב מוכח מתוכו, והא דמשמע לעיל בסעיף ז דעכ"פ חשיב כמלוה על פה (עי' לעיל סעיף יד), היינו כשהעידו עליו שלוה ממש. ובנה"מ ס"ק כא תמהדסו"ס כיון ששניהם כופרים ע"כ חייב לשלם ממ"נ דפשוט שאם הערב מודה שהוא ערב לאחד משנים ואינו זוכר אם לראובן או לשמעון, ועתה שניהם כופרים דודאי חייב לשלם ממ"נ, כיון שהוא מודה שעכ"פ חייב למלוה זה מדין ערבות.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748
להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה
https://chat.whatsapp.com/DLl7K9ciPjB873YPB8kBu

ודוקא בערב סתם, אבל[19] בערב קבלן הרי יכול לגבות מן הערב תחלה, א"כ יכול לגבות מאחד מהם ממ"נ.

ג. המלוה את חבירו על ידי ערב לא יפרע מן הערב וקי"ל דלא יתבע מן הערב תחלה

כבר התבאר במסכת גיטין דף נ. וב"ב דף קעג: – קעד. ששלשה סוגי ערבים הם, ערב סתם, ערב קבלן וערב שלוף דוין.

ערב סתם, אין המלוה יכול לתבוע ממנו אלא לאחר שתבע את הלוה ולא שילם לו.

ותירץ הנה"מ דהכא איירי שאינו יכול לתבוע רק מכח השטר, שאינו יודע כלל אם הלוה לחבירו, רק מכח השטר איכא ראיה שהלוה לחבירו כיון שהוא לא לוה ועדים ע"כ לא משקרי, ובזה הדין עם המחבר, דהא ודאי אם יעידו עדים שאחד משני יב"ש לוה מאחר בניסן ואינו יודע איזהו, ואח"כ באו עדים אחרים ואמרו שלא זה ידם מיב"ש השני וע"כ השני הוא הלוה, דודאי דלא מצרפינן העדים לחייב השני, דהוי חצי דבר, וא"כ גם כשהשני מעיד שהוא לא לוה וממילא השני הוא הלוה, ג"כ לא מצרפין הודאתו להעדאת העדים הראשונים, דהוי חצי דבר, ואין לומר דמ"מ על הערבות הוי דבר שלם שאחד לוה ואחד נתערב הוי כמעידים שאחד מהם ודאי חייב, וכן בקנה אחד מחבירו, ליתא, דהא קי"ל דלא יתבע הערב תחלה, וכיון שאין עדותם מועיל לחייב גופו של לוה אינם יכולים לחייב גם את הערב או הנכסים, ולא דמי להא דערב עצמו מודה, דשאני התם שמודה על חיוב עצמו דהוי כמאה עדים, והוי כאילו יש עדים שהלוה לוה והערב חייב, משא"כ כשהערב אינו יודע רק שבאנו לחייב את הערב מכח העדים, וכיון שאי אפשר לחייב את הלוה מכח העדים אי אפשר לחייב גם את הערב או הנכסים מכח העדים, וה"נ בערב לשני יב"ש כיון שאין השטר והעדים ראיה נגד גופו של לוה הרי העדות כמאן דליתא אף נגד שעבוד נכסי, ומכ"ש בירש מיב"ש או יב"ש שערב ליב"ש שבא לגבות רק מכח השטר ודאי דפטור, שיש לומר שפרעו כבר ומה שהניח השטר בידו אינו ריעותא, כיון דקי"ל שאין מוציאין שטר על שני יב"ש, וכתב הנה"מ דזה אינו רק למ"ד דשייך פסול חצי דבר אף אם בשעת הגדה אינו חצי דבר, אבל להנה"מ לשיטתו באהע"ז דעיקר פסול חצי דבר הוא רק בשעת ראיה, אין כאן פסול חצי דבר, ומ"מ מסיק הנה"מ דלכו"ע איכא כאן פסול חצי דבר.

עוד כתב הנה"מ ליישב דברי הש"ך דאיירי שאמר הערב למלוה הלוה ליב"ש ואני ערב, והוא אינו יודע מההלואה, ולא מיבעיא כשאמר הלוה לו בשטר, דודאי פטור כיון שאינו יכול לתבוע את הלוה מכח השטר, אלא אפילו אמר סתם הלוה לו בעדים ואני ערב, ודאי לא היתה כונתו רק באופן שיוכל לתבוע את הלוה בעדים ואז יהיה הוא ערב.

אלא שהקשה הנה"מ גבי יב"ש שירש מיב"ש, כיון שאם היורש מודה שהמוריש חייב אף דליכא עדים כלל חייב לשלם, וה"נ הרי ע"כ הוי כאילו מודה היורש, שהרי טוען שהוא לא לוה, וצ"ל במעמו דמיירי שבא על היורש מכח השטר, וכיון שאינו יכול לגבות בשטר זה מן הלוה, אין לו דין שטר גם נגד היורשים, ומ"מ מסיק הנה"מ דבכל אופן פטור משום דהוי חצי דבר, ועי' חידושי רעק"א לב"מ דף ה ע"א לתוד"ה ואי דוכתא וכו', מ"ש בסברת התומים כאן, ועי' אמרי בינה דיני הלואה סימן לו.

[19] בשער משפט

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748
להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה
https://chat.whatsapp.com/DLl7K9ciPjB873YPB8kBu

הלכות הדף היומי
מסכת בבורות

ערב קבלן, יכול המלוה לתבוע ממנו, אף על פי שלא תבע מן הלוה.

ערב שלוף דוץ, אין המלוה יכול לתבוע מן הלוה כלל כי אם מן הערב.

ערב סתם מתחייב בכל לשון שמשמעו קבלת ערבות[20], כגון אני ערב, אני פורע, אני חייב וכיוצא בזה.

ערב קבלן[21] אינו מתחייב אלא בלשון תן לו ואני נותן לך[22], ויש אומרים[23] שהוא הדין אם אמר תן לו ואני קבלן, וכן בשאר לשונות כל שאינו מזכיר לשון הלואה כלפי הלוה ולא לשון פרעון כלפי עצמו[24], דינו כערב קבלן.

אין הערב[25] משתעבד, בין ערב סתם ובין ערב קבלן[26], אלא או בשעת (או לפני) מתן מעות, או על ידי קנין, או בבית דין.

המלוה שבא[27] לגבות חובו מן הערב, אם הוא ערב סתם לא יתבע את הערב תחלה, ואפילו אין ללוה נכסים ידועים ולערב יש אפילו נכסי הלוה זיבורית ושל הערב בינונית, אינו יכול לגבות מן הערב עד שיתברר בבירור גמור שאין ללוה ממה לפרוע.

כשנתן הלוה שיק והוחזר השיק, אינו יכול משום כך לתבוע מן הערב, שהרי אין זה בירור גמור שאין לו, ואף כשהוברר שאינו יכול לפרוע נראה מדברי הפוסקים שבערב סתם צריך לתבוע את הלוה בב"ד, ורק אם לא יוכלו ב"ד להוציא ממנו נותנים לו רשות לגבות מהערב[28].

---

[20] שו"ע ונו"כ חו"מ קכט יח

[21] שו"ע ונו"כ שם יז

[22] ואם הוא לאחר מתן מעות צריך שיאמר מה שנתת לזה אני נותן, וגם צריך קבלת קנין.

[23] רמ"א שם, ודעת המחבר שגם לשון זה אינו מועיל אלא בערבות סתם.

[24] ועי' קצה"ח סימן קל סק"ג בשם התומים שאם כתב הלוה לערב הריני משעבד עצמי ונכסי מעכשיו שכל זמן שתפרע אותו חוב למלוה כאילו קיבלתי ממך המעות, נעשה בזה ערב קבלן, והקצה"ח חולק, שלשון זה מועיל לגבי השעבודים שבין לוה לערב, אבל אין בזה לשעבד את הערב למלוה.

[25] שו"ע ונו"כ שם ה

[26] כתב בחידושי רעק"א בשם המשל"מ שאם תפס המלוה מהקבלן יכול לומר קים לי שקבלן משתעבד אפילו בלא קנין. ובשו"ע שם כתב שבמקום שצריך קנין אינו גובה מהערב אפילו מבני חורין, והוסיף הרמ"א שם שאפילו נתן לו תקיעת כף, אם הוא במקום שאין תקיעת כף נחשב כקנין אינו משתעבד, אלא שכופין אותו לקיים שבועתו, ועי' סמ"ע וש"ך שם.

[27] שו"ע ונו"כ קכט ח

[28] פתחי חושן חלק א פרק יד הערה ג

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748
להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה
https://chat.whatsapp.com/DLl7K9ciPjB873YPB8kBu

הלכות הדף היומי
מסכת בכורות

אולם אע״פ שלא קיבל עליו אלא ערבות סתם[29], אם התנה עמו שיוכל לתבעו תחלה, תנאו קיים, ואם לא הזכיר בתנאו לשון תחלה אלא התנו שיוכל לתבוע ממי שירצה, נחלקו הפוסקים[30] אם יכול לתבוע מהערב תחלה.

וכבר התבאר במסכת גיטין דף נ. שערב סתם מתחייב[31] בכל לשון שמשמעו קבלת ערבות[32], כגון אני ערב, אני פורע, אני חייב וכיוצא בזה[33], וכן אם אמר כלפי הלוה בלשון הלוהו[34], אף על פי שאמר ואני נותן, או ואני קבלן, אינו אלא ערב סתם[35].

ואפילו לא הזכיר לשון ערבות כלל[36], אלא ששאל אותו המלוה אם פלוני זה בטוח ואמר לו הן, ויודע שהוא סומך עליו והלוהו על פיו, חייב לשלם כאילו נתערב בפירוש.

---

[29] שו״ע ונו״כ שם יד

[30] בשו״ע הביא דעה ראשונה בסתם שיכול לתבוע מן הערב תחלה, דכל תנאי שבממון קיים ונעשה כקבלן ממש, ודעה שניה שאינו יכול לתבוע מהערב תחלה כתב בשם יש חולקים, ועי׳ ספה״ת שער לה ח״א אות יט וכ ובגדו״ת שם שהאריכו בביאור שיטות הפוסקים. וכתב בנה״מ ס״ק יב שמ״מ מועיל תנאו כשיש ללוה רק מטלטלין, שבלא התנה אינו יכול לגבות מן הערב כל זמן שיש לו ממה לגבות מנכסי הלוה, וכשהתנה מועיל שיכול לגבות מקרקעות של ערב ואינו חייב לחזר אחר מטלטלין של לוה, זוהי שיטת התוס׳, ולדעת הנמוק״י הנ״מ הוא שבלא התנה אינו יכול לגבות מן הערב עד שיתברר בירור גמור שאין ללוה נכסים, משא״כ בהתנה יכול לגבות מן הערב אם לא שיש נכסים ידועים ללוה. והנה״מ הכריע כדעת התוס׳, ובסמ״ע ס״ק מד ובחידושי רעק״א שם נראה שתפסו להלכה כסברת הנמוק״י.

[31] ישראל הנכנס כערב בשביל לוה עכו״ם, עי׳ ד״ג כלל עח סימן כו שנחלקו הפוסקים אם מתחייב, ובשם כנה״ג כתב שיכול המוחזק לומר קים לי, אבל מסתימת רוב הפוסקים משמע שמתחייב, ובשער משפט סימן קלב סק״א כתב שערבות הוא משום שליחות, ולכן גם בעכו״ם פטור, משום שאינו בר שליחות ומטעם זה גם קטן שערב לאחרים פטור.

[32] שו״ע ונו״כ חו״מ קכט יח

[33] ומסתימת לשון הפוסקים משמע שצריך שיאמר לשון שיש בו קבלת ערבות, אבל אם אמר תן לפלוני או הלוה לו ולא אמר ואני ערב או כיוצא בו מן הלשונות, אינו נעשה ערב בכך, ומ״מ מצינו בפוסקים כמה וכמה אופנים של חיובים מדין ערב, אף על פי שלא אמר לשון קבלת ערבות, כגון הא דבסמוך שאמר לו בטוח הוא, וכן בהרבה מקומות, אלא שמדברי הפוסקים משמע שתלוי בסמיכות דעת של המלוה על הערב, וכל שנראה שרק על פיו הלוהו או הוציא ממון, מתחייב אפילו בלי לשון קבלה, אבל כשאין הוכחה שעליו סומך אינו נעשה ערב, דומיא דאמר לו קרע כסותי שצריך לומר והפטר. פתחי חושן חלק א פרק יג הערה ב.

[34] כתב בכנה״ג בשם המבי״ט ח״א סימן קיח שאפילו לא אמר ואני ערב, אלא שהמלוה אמר אם אלוה לפלוני תהיה ערב, ואמר הן, נעשה ערב, אבל בשתיקה מסתבר שאינו מתחייב. ועי׳ שו״ת מהרי״ל דיסקין פסקים אות עה ועו כמה לשונות של ערבות שדן בהם, ומבואר בנה״מ סימן קכט סק״ז שאם אמר הלוה לפלוני בעדים ואני ערב, והלוה לו בלא עדים וכפר הלוה, פטור הערב, אבל אם לא אמר לו שילוה בעדים, חייב שיכול לומר לו אתה האמנתו.

[35] שבכל לשון הלואה אינו מקבל עליו אלא ערבות סתם

[36] רמ״א שם ב וכתב הש״ך דדוקא כשאמר לו שהוא סומך עליו, או שיש הוכחה שסומך עליו, ואף על פי שהרמ״א כתב שהוא כאילו נתערב לו, כתב הנה״מ, וכן הוא בסמ״ע סק״ז שאין כאן חיוב ערבות, אלא כדין מזיק מדינא דגרמי, כדין מראה דינר לשלחני ונמצא רע. ועי׳ ש״ך סימן שו ס״ק יב שהאריך בזה. ובערוה״ש מחלק שאם בא המלוה אליו ושאלו אם הוא בטוח, אינו חייב אא״כ אמר לו שהוא סומך עליו, אבל אם בא הערב ואמר הלוה לפלוני שהוא בטוח, חייב אף כשלא אמר לו שסומך עליו. ומ״מ נראה שתלוי באומדנא,

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח״ן 22887389 | ובטל׳ 0548027748
להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה
https://chat.whatsapp.com/DLl7K9ciPjB873YPB8kBu

הלכות הדף היומי
מסכת בכורות

אין הערב[37] משתעבד, בין ערב סתם ובין ערב קבלן[38], אלא או בשעת (או לפני) מתן מעות, או על ידי קנין, או בבית דין.

קיבל עליו ערבות בשעת מתן מעות משתעבד אפילו בלא קנין[39]. וכן אם החזיר המלוה ללוה שטר או משכון על פיו, הרי זה כשעת מתן מעות[40], וכן אם פטר את הלוה מחובו על פיו שאמר ללוה מעתה לא יהא לי עסק עמך כי אם עם הערב, וכן אם נעשה ערב למי שהתחייב במעמד שלשתן, יש אומרים שדינו כשעת מתן מעות[41].

כתב בספר חסידים[42], שאם רוצה להלוות בערבות ראובן, לכתחלה אל יאמר לו כן בפניו, אלא ישאל תחלה את הערב אם רצונו להיות ערב, שמא אינו רוצה ויתבייש בפני הלוה, ועוד שיגרום שהלוה ישנאהו, ועוד שבאופן זה אף כשהלוה לא יפרע ויבא לגבות מן הערב לא יהיה לו קפידא עליו, משא"כ אם יקבלנו כערב בלי רשותו.

שהרבה פעמים בא אחד להשתדל הלואה עבור פלוני, ואף ממליץ עליו שהוא בטוח, ואינו עולה על דעתם שכוונתם לשם ערבות. ועי' עוד בכסף הקדשים בסימן שו ובד"ג כלל עח סימן יד, שו"ת בית שלמה חו"מ סימן לו, שו"ת תשורת ש"י סימן קמב וסימן תי.

כתב הרמ"א שאינו חייב אלא כשנמצא שאמר לו שקר, שהוברר שבשעה שאמר לו כן כבר לא היה בטוח, אבל אם בשעת הלואה היה בטוח אלא שנתקלקל אח"כ פטור, ובערוה"ש כתב שאם לא היה בטוח בשעת הלואה אלא שהערב לא חקר ובירר היטב, ג"כ חייב, שאם לא ידע בבירור למה אמר לחבירו להלוות לו. וכעין זה כתב בכסף הקדשים סימן רלב סעיף ז, אלא שכתב שאם היה למלוה לידע שהוא טועה או שוגג, אפשר שהאומר פטור, עיין שם. ועוד כתב הש"ך שאם הוא שותף ומכיר בעסקיו של לוה, בכל אופן פטור משום דהוי כאומן שקלקל, וצ"ע שבאומן אינו פטור אלא בשוגג, אבל כשקלקל במזיד מסתבר שחייב, ואילו מדברי הרמ"א כאן משמע דאיירי כששיקר לו במזיד.

[37] שו"ע ונו"כ שם ה

[38] כתב בחידושי רעק"א בשם המשל"מ שאם תפס המלוה מהקבלן יכול לומר קים לי שקבלן משתעבד אפילו בלא קנין. ובשו"ע שם כתב שבמקום שצריך קנין אינו גובה מהערב אפילו מבני חורין, והוסיף הרמ"א שם שאפילו נתן לו תקיעת כף, אם הוא במקום שאין תקיעת כף נחשב כקנין אינו משתעבד, אלא שכופין אותו לקיים שבועתו, ועי' סמ"ע וש"ך שם.

[39] שו"ע ונו"כ שם ב ג

[40] ובפת"ש סק"ב כתב בשם הרדב"ז דמסתברא שאף אם לא היה המשכון שוה כנגד כל החוב, נעשה ערב על כל החוב, אף על פי שהעודף לא על פיו החזיר, כיון שזה עמד לפדות המשכון ע"י פרעון כל החוב. ובשער משפט כתב שאין להוציא ממון עפ"י סברא זו. ועי' ערך ש"י, אמרי בינה דיני קנינים סימן ב, ד"ג כלל עח סימן כ. ובאורחות"מ דיני ערב כתב בשם ספר כמו השחר כדעת הרדב"ז, וכתב שאם טעה המלוה בשווי המשכון, וכשנודע לו תבע את חובו ואמר לו זה הנח ואני ערב והחזיר המשכון על פיו, פשוט שעל יותר משווי המשכון לא נשתעבד, ואפילו כנגד המשכון יש להסתפק.

[41] שו"ע ונו"כ שם יט

[42] סימן תתרפט (עי' בפירוש שם שהדברים מעורבבים אבל נראה שזהו כוונתו)

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748
להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה
https://chat.whatsapp.com/DLl7K9ciPjB873YPB8kBu

ובדיעבד כיון שנתרצה[43], בין מחמת בושה או מסיבה אחרת, חייב בכל דיני ערב.

דף מח:

ד. מלוה על פה גובה מן היורשין ואינו גובה מן הלקוחות

כבר התבאר במסכת כתובות דף פד. וקידושין דף יג: וב"ב דף מב. ודף קעה. שמצוה על היורשים[44] לפרוע חוב אביהם ולהלכה קיי"ל שאפילו מלוה על פה, ומדינא דגמרא רק בהניח להם קרקעות, או אם תפס בעל החוב מטלטלין מחיים גובה מהם[45], ולאחר תקנת הגאונים מצוה עליהם לפרוע אף ממטלטלים שהניח להם אביהם[46], וכופין אותם על כך, אם יש בנכסים שיעור החוב.

וכן חייבים לפרוע ממלוה שהיה לאביהם ביד אחרים וגבוהו לאחר מותו, בין גבו קרקע ובין גבו מעות וכן משטר חוב שהניח להם[47]. ויש אומרים[48] שאין גובים מנכסים שבאו לידם לאחר מותו.

---

[43] ואם מסר מודעא לפני קבלת הערבות, נראה מדברי הרשד"ם חו"מ סימן פח שאם היה אנוס מחמת עצמו בקבלת הערבות, מהני המודעא לפטרו, אבל מחמת אונס של אחרים, כגון הנערב או אחר (וכתב בשם הרשב"א שאפילו אונס של בן לגבי אב לא מיקרי אונס), אין זה אונס, ולא מהני מודעא לפוטרו.

[44] שו"ע ונו"כ חו"מ קז א

[45] כמבואר בסימן סד סעיף א, ובסימן צז סעיף טז וסימן קז סעיף ה. וכתב הפנ"י בגיטין דף לז שלענין זה אף משכון בשעת הלואה מיקרי תפס, עי' פרק ו סעיף כ, ועי' שער משפט סימן קז באם תפס מטלטלי היורשים אם מיקרי תפס

[46] והריב"ש סימן שצב כתב שמדיני שמים חייבים אף מדינא דגמרא. והגאונים תיקנו שיהא בע"ח גובה גם ממטלטלין שירשו, ופסק בשו"ע שתקנת הגאונים היא אפילו במלוה על פה, ועי' בסמ"ע וש"ך שם שדעת הרא"ש שבזמן הזה שיש סמיכות דעת גם על מטלטלין, חזר דין מטלטלין כדין קרקע אף מדינא דגמרא. ועי' אמרי בינה דיני גביית חוב סימן יב.

[47] סמ"ע שם ה דשטרי חוב כמטלטלין נינהו.

[48] עי' רמ"א סימן קד סעיף טז שכתב שאין בע"ח גובה מראוי, והיינו מנכסים שירשו מאבי אביהם, אף על פי שבא להם מכח אביהם מיקרי ראוי, וכתב הסמ"ע ס"ק לו בשם המרדכי שמטעם זה אין בע"ח גובה משכר פעולה שהיו חייבים לאביהם, שמעולם לא בא לידו, אבל הש"ך כתב שלא מטעם ראוי הוא, ודוקא בנפל הבית עליו ועל מורישיו אינו גובה, משום שיכול היורש לומר מאבוה דאבא קאתינא, ועי' קצה"ח ופת"ש, חק"ל חו"מ סימן עב, ובחזו"א ב"ק סימן טו. ובערוה"ש הכריע לדינא שגובה ממלוה ומשכר פעולה. וכ"ש שגובה משכירות בית או חפץ מה שעלה עד המיתה, ואף מה שעלה לאחר מיתה אם השכיר האב לזמן קצוב, נראה מדברי הפוסקים דהוי עכ"פ כמטלטלין.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748
להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה
https://chat.whatsapp.com/DLl7K9ciPjB873YPB8kBu

הלכות הדף היומי
מסכת בכורות

וכן מדינא דגמרא אין כתובה ותוספת נגבין אלא מן הקרקע ומן הזיבורית, ואפילו ממשעבדי, ומתקנת הגאונים גובה אף ממטלטלין והאלמנה גובה כתובה מן היורשים, לפיכך אם גבו היורשים מעות בחובת אביהם, גובה מהם[49], וכן אם הניח שטר חוב גובה מהשטר חוב[50], אלא שאינה גובה אלא בשבועה[51], ואם ייחד לה נכסים בכתובתה והם בעין, או דברים הבאים מכחם, גובה מנכסים אלה בלא שבועה, ואם תפסה מעות בלא שבועה, אין מוציאין מידה[52].

ועוד התבאר שם ובמסכת כתובות דף צה. וגיטין דף מח: שמלוה או כל בעל חוב הבא לגבות ואין ללוה מעות, גובה הוא חובו מקרקעותיו ואפילו אם מכרם שהרי משועבדים הם לו, שכל נכסי הלוה תחת שיעבוד המלוה מן התורה[53], אחד מלוה בשטר ואחד מלוה על פה[54]. דכתיב (דברים כד פסוק יא) וְהָאִישׁ אֲשֶׁר אַתָּה נֹשֶׁה בּוֹ יוֹצִיא אֵלֶיךָ אֶת הַעֲבוֹט הַחוּצָה, ונושה

---

[49] שו"ע ונו"כ אבהע"ז ק א

[50] ח"מ שם ד

[51] שו"ע ונו"כ אבהע"ז צו א שחוששים שמא התפיס לה כבר לפרעון חובה

[52] שו"ע שם יא

[53] רמב"ם הלכות מלוה ולוה פרק יא הלכה ד

[54] לבוש לט א וסמ"ע שם ב וסמ"ע קיא א, אולם עיין ש"ך לט שם ב שאמנם הב"י [סעיף א' ב'] כתב בסתם הטעם דשעבודא דאורייתא, אלא דמלוה ע"פ לית ליה קלא תיקנו רבנן דלא ליטרוף משום פסידא דלקוחות, ובאמת יש מחלוקת הפוסקים בזה, דעת הרי"ף ס"פ גט פשוט [ב"ב פ"ג ע"א מדפי הרי"ף] והרמב"ם פי"א מה' מלוה [ה"ד] וסמ"ג ריש עשין צ"ד דשעבודא דאורייתא. ומדברי התוס' פ"ק דקדושין דף י"ג ע"ב [ד"ה אמר] ופרק יש בכור [בכורות] דף [מ"ח] ע"א [ד"ה ודכולי] מבואר להדיא דקי"ל שעבודא לאו דאורייתא, וכ"כ התוס' ס"פ גט פשוט ריש דף קע"ו [ע"א ד"ה גובה] בשם ר"ח ור' אליהו, וכתבו שכן עיקר. וכ"כ המרדכי שם [סוף סי' תרנ"ג], וכ"כ הבעל התרומות שער ס"א [ח"ב ס"ב] בשם הראב"ד [אך ק"ל דבהשגות ס"פ ראשון מה' ערכין [הכ"א] כתב הראב"ד, והשתא דקי"ל מלוה ע"פ גובה מן היורשים דשעבודא דאורייתא כו'. ואולי תרי ראב"ד נינהו, או חזר בו בתשובה, וכן נראה להדיא דעת בעל העיטור ריש מאמר רביעי אחריות כדברי התוס' שם, ע"ש. וגם התוס' רי"ד בקדושין [י"ג ע"ב ד"ה גובה] הוכיחו דקי"ל שעבודא לאו דאורייתא וכתב שם ודעת הרא"ש לא ברירא לי, שלכאורה נראה מדבריו סוף פרק גט פשוט [סי' מ"ט] דס"ל שעבודא דאורייתא, וכ"כ הב"ח ס"ס (פ"ט) [פ"ח שם] בדעת הטור לדעת הרא"ש. ואמת משמע שם כן בטור. אבל לפעד"נ דדעת הרא"ש שעבודא לאו דאורייתא. אך צ"ע ממ"ש הרא"ש בגיטין ריש פרק הניזקין [סי' ב'] ואף על גב דקי"ל שעבודא דאורייתא כו'. ואפשר דבא לומר למאן דס"ל שעבודא דאורייתא. וסיים מכל מקום אין אני סומך על ראיותי והכרעתי כי אין תלמיד כמוני מכריע בין ההרים הגדולים, רק שלפע"ד דין זה אי שעבודא דאורייתא או לא, עכ"פ הוי ספיקא דדינא. והביאו לדינא בנתיה"מ שם ב ועיין באורים ותומים ב שהעליה דהעיקר כדברי האומרים שיעבודא דאורייתא בכל דבר, ואין לומר קים ליה כמ"ד שיעבודא לאו תורה. מיהו במטלטלין ומכל שכן בעבדים דיכול להבריחן, ועבדים גם כן לשחררן, שיעבודא לאו דאורייתא, ע"ש.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748
להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה
https://chat.whatsapp.com/DLl7K9ciPjB873YPB8kBu

בין בשטר בין בעל פה משמע, ואמרה תורה יוציא אליך את העבוט שמע מינה שכל מטלטליו משועבדים לו, והוא הדין מקרקעות

אולם חז"ל תקנו דמלוה על פה לא יגבה ממשועבדים אלא מבני חורי משום פסידא דלקוחות שלא ידעו שזה המוכר חייב כלום, ואם היו יודעים לא היו קונים מיראתם שמא יטרפו מהם, אבל כשהיא מלוה בשטר כיון שיש שתי דברים – שטר, ועדים שמוציאים קול הלקוחות הפסידו לעצמם, כיון שידעו שזה היה חייב והם הלכו וקנו ממנו.

ואיזהו הם משועבדים, כגון שמכר הלוה קרקעותיו לאחרים או נתן במתנה לאחרים אחר שלוה מזה, ונקראו משועבדים לפי שאף על פי שהם ברשות הקונה הם משועבדים לבעל חוב של המוכר מעת שהלוהו, ונכסים בני חורין הם נכסי הלוה וקרקעותיו שלא מכרם.

ה. שתי נשים שלא בכרו וילדו שני זכרים נותן י' סלעים לכהן מת אחד מהן בתוך שלשים יום אם לכהן אחד נתן יחזיר לו חמש סלעים ואם לשני כהנים נתן אינו יכול להוציא מידם

שתי נשיו של איש א' שלא[55] בכרו וילדו שני זכרים נותן עשר סלעים לכהן, בשביל שני הבכורות ואפי' מת האב כל א' מהן חייב ה' סלעים.

מת אחד מהן בתוך ל' יום[56] אם לכהן אחד נתן האב פדיון שניהם יחזיר לו ה' סלעים הואיל ומת בתוך ל' איגלאי מילתא שהאב הי' פטור ושלא כדין נטל[57].

---

[55] רמב"ם הלכות ביכורים פרק יא הלכה כאף שו"ע ונו"כ שה כז

[56] ומיירי שא"ל שיחול הפדיון לאחר ל' יום וכנ"ל הי"ח ולדעת הטור שם צריך שיהיו המעות קיימין דאל"ה אין הפדיון כלום.

[57] עפ"ד התוס' בב"ק י"א ב'.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748
להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה
https://chat.whatsapp.com/DLl7K9ciPjB873YPB8kBu

ואם לשני כהנים נתן אינו יכול להוציא מהן שכל אחד ואחד יכול לדחות אותו, ואומר הריני מחזיק בם בשביל פדיון החי[58] שהרי לא ציין ואמר בהדיא פדיון זה על בן זה, וכל אחד מהן יוכל לומר החזיר מחבירי.

ואם באמת אמר בהדיא בודאי יכול להוציא מזה שנתן עבור המת ואם נתן סתמא לשתיהן יחד י' סלעים עבור ב' הבנים כל כהן חייב להחזיר מחצה דסתמא כיון שכל א' יהי' על שניהן[59].

ו. זכר ונקבה או שני זכרים ונקבה נותן חמש סלעים לכהן שתי נקבות וזכר או שני זכרים ושתי נקבות אין כאן לכהן כלום

שתי נשיו[60] שלא בכרו שילדו זכר ונקבה, במחבא ונתערבו, וכגון שידוע שאחת ילדה זכר ואחת נקבה דממ"נ חד מינייהו ילד זכר[61]. או שני זכרים ונקבה נותן האב ה' סלעים לכהן, שא"א שלא יהיה זכר אחד מהן פטר רחם[62]. שהרי בודאי שתי הנשים ילדו.

ילדו שתי נקבות וזכר, או שני זכרים ושתי נקבות, ואין ידוע אי זה נולד ראשון אין כאן לכהן כלום שאני אומר נקבה נולדה תחלה ואחריה זכר[63].

ז. אחת בכרה ואחת שלא בכרה וילדו שני זכרים נותן חמש סלעים לכהן מת אחד מהן בתוך שלשים יום האב פטור מת האב והבנים קיימים ... נתחייבו נכסים

---

[58] ואפי' להסוברים (עי' יו"ד סי' שט"ו ס"א) דבספיקות תקפו כהן מוציאין מידו אינו יודע ממי להוציא ועוד כאן שבתחלה נתן לו בתורת מתנ"כ אף על פי שאח"כ נתגלה שאם לא נטל לא הי' ראוי ליטלו מספק אין מוציאין מידו. תוס'

[59] ב"י ועה"ש.

[60] שם הלכה כב כג, שו"ע ונו"כ שם

[61] ט"ז סי' ש"ה סקכ"ב ש"ך שם

[62] ואם מת א' מהזכרים תוך ל' יום אינו נותן לכהן כלום וכנ"ל ה"כ ואם הי' רק זכר ונקבה ומתה הנקבה בודאי חייב לפדות את הזכר.

[63] ואף על גב דאיכא למימר נמי הזכרים יצאו תחלה או א' מהן המוציא מחברו עליו הראי'

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748
להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה
https://chat.whatsapp.com/DLl7K9ciPjB873YPB8kBu

שתי נשיו[64] אחת בכרה ואחת לא בכרה וילדו שני זכרים ונתערבו[65], נותן[66] חמש סלעים לכהן, מת אחד מהם בתוך שלשים יום האב פטור, מת האב[67] ינתן מן הנכסים חמש סלעים אם השאיר האב נכסים, שכבר נתחייב.

אבל אם לא השאיר נכסים הבנים פטורין דכל א' יכול לדחותו ולומר איני הבכור והמוציא מחבירו עליו הראיה (והמע"ה).

ח. זכר ונקבה אין לכהן כלום

ילדו זכר[68] ונקבה או שני זכרים ונקבה אין כאן לכהן כלום, שאני אומר זו שלא בכרה ילדה נקבה תחלה ואחריה זכר וזו שבכרה ילדה זכר. או זו שלא ביכרה ילדה רק נקבה וזו שביכרה ילדה ב' זכרים ואפי' אם הנקבה חלשה והזכר בריא לא אמרי' ודאי הוא נולד מאותה שלא ביכרה וה"ה ב' נקבות וזכר או ב' זכרים וב' נקבות[69]. וגם הבנים פטורין דכל חד אומר שמא איני בכור[70]. וי"א[71] שזה חייב מפני שהוא ספק ספיקא לחיובא שאם שניהם ילדו זכרים תחלה חייב ואפי' אם אותה שלא ביכרה ילדה זכר ג"כ חייב ורק אם אותה שביכרה ילדה הזכר אז פטורה הו"ל יותר צדדים לחייב, ולכן חייב ה' סלעים ובאיש אחד חייב שאין ספק ספיקא פוטר אותו[72], אבל בשתי נשים של שני אנשים אחת בכרה ואחת לא בכרה זהו שאמרו בתוספתא שפטור. והעיקר כדיעה ראשונה[73].

---

64 שם הלכה כד, שו"ע ונו"כ שם כח

65 משמע דוקא הוכרו ולבסוף נתערבו ושכחו מי נולד למי אבל אם לא הוכרו מעולם פטור וצ"ע . ביאור הגר"א יו"ד סי' ש"ה סקמ"ג.

66 אבל בהלכה כ' כתב אף על פי שאין ידוע משמע דגם אם אין ידוע כלל חייב ה' סלעים דכיון ששם נולדו תאומים הו"ל כודאי בכור ואין לחוש אם אין ניכר. צ"פ פ"ד ממתנ"ע ה"ו.

67 אזיל לשיטתו לעיל ה"כ דבין שמת תוך ל' בין אחר ל' נתחייב הנכסים אבל לדעת הטור שם אם מת תוך ל' פטורין. ש"ך יו"ד סי' ש"ה סקל"ג וכ"כ הב"י.

68 שם הלכה כה, שו"ע ונו"כ שם

69 שטמ"ק החדש.

70 ר"י קורקוס.

71 השגות הראב"ד ועי' במל"מ ה"כ שביאר שיטתו ועי' במרכה"מ שהאריך בזה וביאר טעם הראב".

72 ואף על גב דבעלמא אין מוציאין ממון אפי' במקום ס"ס כאן דאיכא מצוה נמי החמיר. ישועות יעקב

73 שבשו"ע ונו"כ לא הביא כלל דעת הראב"ד

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748
להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה
https://chat.whatsapp.com/DLl7K9ciPjB873YPB8kBu

ט. שתי נשים של שני אנשים שלא בכרו וילדו ב' זכרים זה נותן חמש סלעים לכהן וזה נותן חמש סלעים מת אחד מהם בתוך שלשים אם לכהן אחד נתנו יחזיר להם חמש סלעים אם לשני כהנים נתנו אינן יכולין להוציא מידם

שתי נשים[74] של שני אנשים שלא בכרו וילדו ב' זכרים ונתערבו, זה נותן ה' סלעים וזה נותן ה' סלעים, אף על גב שאין ידוע מי בנו מ"מ נולד לו בכור.

ואם מת א' מהן האבות פטורין והשני נותן עבור עצמו.

נתן אב א' מהן ה' סלעים ומת האב השני חייב והבנים פטורין.

מת א' מהבנים הבן השני חייב והאבות פטורין.

נתן האב ה' סלעים ומת א' מהבנים כולן פטורין.

נתנו ואח"כ מת אחד מן הבנים בתוך ל' יום[75], אם לשני כהנים נתנו אינן יכולין להוציא מידן, שהרי לא אמרו זה על זה וזה על זה אלא נתנו סתמא ולכן כל כהן יכול לומר אני מחזיק עבור החי והמע"ה.

ואם לכהן אחד נתנו כותב אחד מהן לחבירו הרשאה וילך זה בהרשאה ויחזיר מן הכהן חמש סלעים. שיאמר לו אם שלי מת החזיר לי עבורי ואם של חברי מת החזיר לי עבורו שהרי יש לי הרשאה ממנו, אבל בלי הרשאה אין יכול להוציא שיאמר לכל א' שלך החי[76].

י. זכר ונקבה האבות פטורין והבן חייב לפדות את עצמו

---

[74] שם הלכה כו, שו"ע ונו"כ שם כט

[75] אבל אם מת אחר ל' יום כבר נתחייבו הנכסים. ב"י

[76] (ואף על גב דמדינא אין כותבין הרשאה על מלוה כבר תקנו הגאונים שכותבין כמש"כ רבנו בפ"ג משלוחין ה"ז. מהרי"ט ח"ב חו"מ סי' י"ז והגמ' אתי כשמואל שהמעות קיימין ע"ש.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748
להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה
https://chat.whatsapp.com/DLl7K9ciPjB873YPB8kBu

ילדו זכר ונקבה[77] ונתערבו[78], האבות פטורין, דכל חד וחד א"ל לכהן הנקבה שלי היא. והבן חייב לפדות את עצמו, דמכל מקום בכור הוא.

וכן מבכרת[79] שלא שהתה אחר בעלה שלשה חדשים וילדה ואין ידוע אם בן תשעה לראשון או בן שבעה לאחרון שניהן פטורין, והבן חייב לפדות את עצמו. דממ"נ בכור הוא.

בת ישראל מבכרת שילדה במחבא היא וכהנת או היא ולויה או היא ואשה שכבר ילדה האב חייב ליתן ה' סלעים לכהן אבל אם לא נתן האב הבנים פטורין שהן ספק.

יא. שתי נקבות וזכר או שתי נקבות ושני זכרים אין כאן לכהן כלום

שתי נשים של שני אנשים שלא ביכרו וילדו שתי נקבות וזכר או שתי נקבות ושני זכרים או אם ילדו ב' זכרים ונקבה פטורין.[80] ואין כאן לכהן כלום[81] די"ל האחת ילדה נקבה והשנית זכר ונקבה ויצתה נקבה תחלה הלכך אין לכהן כלום וכן ב' זכרים וב' נקבות.

יב. אחת בכרה ואחת שלא בכרה של שני אנשים וילדו שני זכרים זה שלא בכרה אשתו נותן חמש סלעים לכהן זכר ונקבה אין כאן לכהן כלום

---

[77] שם הלכה כז, שו"ע ונו"כ שם

[78] משמע שאם מעולם לא הוכרו גם הבן פטור וצ"ע.

[79] שו"ע ונו"כ שם ל

[80] רש"י וטור ומש"כ הט"ז סקכ"ד כבר תמהו עליו עי' רי"ט אלגזי סוף סקס"ט ופה"כ ע' ק"ח ועי' מרכה"מ אולם לדעת רבנו נראה דכל א' חייב ה' סלעים:

[81] שם הלכה כח, שו"ע ונו"כ שם ל

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748
להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה
https://chat.whatsapp.com/DLl7K9ciPjB873YPB8kBu

שתי נשים[82] של שני אנשים אחת בכרה ואחת לא בכרה, וילדו שני זכרים (ואין ידוע איזה לזה ואיזה לזה, זה שלא בכרה אשתו נותן חמש סלעים לכהן דממ"נ נולד לו בכור.

ילדו זכר ונקבה אין כאן לכהן כלומדשמא הנקבה נולדה לזה שלא ביכרה אשתו וה"ה ב' זכרים וב' נקבות או ב' נקבות וזכר.

[82] שם הלכה כ טשו"ע ונו"כ שם לא